

Situacija s bolesti uzrokovanom novim koronavirusom COVID-19 (SARS—CoV-2) 26. veljače 2020.

1. [Kronologija razvoja epidemije](#)
2. [Mjere koje je Vlada poduzela](#)
3. [Preporuke](#)
4. [O infekciji virusom COVID-19](#)
5. [Putevi prijenosa virusa](#)
6. [Situacija u Hrvatskoj](#)
7. [Situacija u svijetu](#)
8. [Pitanja i odgovori o bolesti uzrokovanom novim koronavirusom COVID-19](#)

1. Kronologija razvoja epidemije

31. prosinca 2019. kineske vlasti su objavile da je zabilježeno grupiranje oboljelih od upale pluća u gradu Wuhan, Hubei provincija u Kini. Oboljeli su razvili simptome povišene temperature, kašlja i otežanog disanja s pozitivnim nalazom na plućima, dokazanim radiološkom pretragom. Prvi slučajevi oboljelih zabilježeni su početkom prosinca, a epidemiološki su bili povezani s boravkom na gradskoj tržnici Huanan Seafood Wholesale Market, veleprodajnom tržnicom morskih i drugih živih životinja.

7. siječnja 2020. kineske su zdravstvene vlasti službeno priopćile otkriće novog koronavirusa povezanog sa slučajevima virusne upale pluća u Wuhanu.

Radi suzbijanja i sprječavanja širenja epidemije, kineske su vlasti, uz zatvaranje spomenute tržnice poduzele niz mjera, uključujući uvođenje karantene u Wuhanu i drugim gradovima Kine, ograničavanje međunarodnog zračnog prijevoza, ali i onog unutar same Kine, kao i restrikciju drugih oblika javnog transporta te provođenje mjera masovne dezinfekcije javnih površina i prostora. Unatoč tome epidemija se brzo proširila i na druge kineske pokrajine, ali i izvan Kine.

30. siječnja 2020. Svjetska zdravstvena organizacija proglasila je epidemiju COVID-19 javnozdravstvenom prijetnjom od međunarodnog značaja (PHEIC) zbog brzine širenja epidemije i velikog broja nepoznanica s njom u vezi.

11. veljače 2020. Svjetska zdravstvena organizacija je bolest uzrokovanu novim coronavirusom nazvala koronavirusna bolest 2019, kratica COVID-19 (eng. *Coronavirus disease 2019*).

25. veljače 2020. Prema posljednjim dostupnim informacijama [Europskog centra za suzbijanje i sprečavanje bolesti](#), registrirano je 80 134 oboljelih osoba, te 2 698 smrtnih slučajeva od novog koronavirusa. Više informacija [ovdje](#).

2. Mjere koje je Vlada poduzela

23. siječnja 2020. Na inicijativu Ministarstva zdravstva Hrvatski zavod za javno zdravstvo objavio je višejezični letak i obavijest o koronavirusu za putnike u Kinu (na hrvatskom, engleskom i kineskom).

24. siječnja 2020. Podignute su mjere prevencije i zaštite od koronavirusa na međunarodnim zračnim i morskim lukama u Hrvatskoj u suradnji s graničnom policijom, hitnom medicinskom pomoći, graničnim sanitarnim inspektorima, županijskim epidemiolozima i avioprijevoznicima.

28. siječnja 2020. Zbog pojave izoliranih slučajeva koronavirusa u nekim državama članicama EU-a, hrvatsko predsjedništvo Vijećem Europske unije odlučilo aktivirati aranžmane EU-a za integrirani politički odgovor na krizu (IPCR) u obliku za razmjenu informacija. Taj mehanizam je koordinacijski mehanizam za krizne situacije i objedinjava sve informacije koje dolaze od različitih aktera (država članica EU, institucija EU, Svjetske zdravstvene organizacije itd.), te je vrlo korisno sredstvo za praćenje daljnjeg razvoja situacije i procjenu daljnjih aktivnosti.

1. veljače 2020. Premda Hrvatska ima dobro organiziranu epidemiološku službu, Krizni stožer Ministarstva zdravstva podignuo je mjere pripravnosti zbog epidemije koronavirusa COVID-19 kako bi bio spreman za sve scenarije.

2. veljače 2020. U suradnji hrvatskih i francuskih vlasti, četiri hrvatska državljana, među 250 putnika iz petnaestak europskih država stigla su specijalnim francuskim zrakoplovom iz Kine u vojnu zračnu luku Istres u blizini Marseillea, gdje su zbog mjera opreza radi sprječavanja širenja epidemije koronavirusa COVID-19 zadržana u izolaciji 14 dana, koliko traje vrijeme inkubacije bolesti.

Na međunarodnim letovima koji dolaze u Hrvatsku uvedena je mjera sustavnog anketiranja putnika pomoću posebnih obrazaca kojima je svrha identifikacija putnika koji su potencijalno mogli biti izloženi zarazi.

3. veljače 2020. Ministar zdravstva Vili Beroš, u svojstvu zemlje predsjedateljice Vijećem Europske unije sastao se u Bruxellesu s europskom povjerenicom za zdravstvo Steljom Kyriakides i europskim povjerenikom za upravljanje krizama Janezom Lenarčičem. Donesena je odluka o provedbi mjera zdravstvenog nadzora, za osobe koje su boravile u kontinentalnoj Kini unazad 14 dana.

7. veljače 2020. Pomoćnica ministra zdravstva Vera Katalinić-Janković i ravnatelj Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo Krunoslav Capak sudjelovali su 7. veljače u Bruxellesu na telekonferenciji na razini generalnih direktora svih država članica Europske unije i Europske komisije.

11. veljače 2020. Ministar Beroš ocijenio je je epidemiološku situaciju vezanu uz koronavirus u Europi i Hrvatskoj zadovoljavajućom zasad.

13. veljače 2020. Na inicijativu Hrvatske, koja predsjedava Vijećem Europske unije, održan je izvanredni sastanak ministara zdravstva 27 zemalja članica na kojem su dogovorene mjere za boljom koordinacijom u odgovoru na pojavu novog koronavirusa COVID-19 i mjere za suzbijanje opasnosti od širenja.

20. veljače 2020. Hrvatska vlada je osnovala Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske radi koordinacije svih službi u slučaju pojave koronavirusa COVID-19 u Hrvatskoj. Za načelnika Stožera imenovan je potpredsjednik Vlade i ministar unutarnjih poslova Davor Božinović.

21. veljače 2020. Slijedom repatrijacije ljudi s kruzera iz Japana te sukladno ovlastima iz Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti i na prijedlog Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, donesena je Odluka o osnivanju karantene (u Klinici za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević") koja se odnosi na osobe za koje se utvrdi ili sumnja da su bile u neposrednom kontaktu s oboljelima od COVID-19 prilikom boravka na brodovima.

22. veljače 2020. U Italiji je zabilježen prvi smrtni slučaj zbog zaraze od koronavirusa COVID-19.

23. veljače 2020. U Vladi je predsjednik Vlade Andrej Plenković održao sastanak s ekspertnom skupinom Kriznog stožera Ministarstva zdravstva o mjerama koje se poduzimaju i planiraju za prevenciju širenja koronavirusa radi zaštite sigurnosti i zdravlja hrvatskih građana.

24. veljače 2020. Krizni stožer Ministarstva zdravstva predstavio je dodatne mjere koje će Hrvatska poduzeti protiv širenja koronavirusa, pojačanim nadzorom graničnih prijelaza prema Italiji. Za sve putnike koji dolaze iz zahvaćenih područja predviđen je zdravstveni nadzor u samoizolaciji uz obvezu svakodnevnog javljanja liječniku epidemiologu. Zahvaćena područja obuhvaćaju Kinu, Republiku Koreju (Južna Koreja) te pokrajne Lombardija i Veneto u Italiji. Za sve osobe koje se bile u bliskom kontaktu sa oboljelim predviđena je samoizolacija u vlastitom domu uz svakodnevni kontakt sa epidemiologom ili organizirana karantena ako nema uvjeta za samoizolaciju. Ministarstvo zdravstva izdalo je i preporuku školama da se ne preporučuje odlazak na školske ekskurzije i izlete u Italiji. Time je podignut stupanj pripravnosti zbog opasnosti od koronavirusa.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković održao je u Vladi sastanak s članovima Kriznog stožera Ministarstva zdravstva u kontekstu razvijanja epidemije koronavirusa u susjednoj Italiji te razmatranja podizanja stupnja pripravnosti i novih mjera zaštite zdravlja hrvatskih građana.

25. veljače 2020. U Vladi je pod predsjedanjem predsjednika Vlade Andreja Plenkovića održan prvi sastanak Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske radi podizanja stupnja pripravnosti svih nadležnih tijela i zaštite zdravlja hrvatskih građana.

Nakon što je, u tri dana, sedmero osoba umrlo u Italiji od posljedica zaraze od koronavirusa COVID-19, ministar zdravstva Vili Beroš sudjelovao je u Rimu na sastanku ministara zdravstva susjednih zemalja (Hrvatske, Slovenije, Austrije, Njemačke, Švicarske i Francuske).

26. veljače 2020. Uvedeno je svakodnevno održavanje sjednica Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske u 9 sati te u 16 sati, nakon kojih se izdaju priopćenja za javnost i objavljuju na stranicama [Ravnateljstva civilne zaštite](#).

3. Preporuke

Ministarstvo zdravstva podsjeća na sljedeće preporuke za osobe koje se vraćaju iz Kine, Južne Koreje ili regije Lombardije i Veneta u Italiji.

Tijekom 14 dana po povratku u Hrvatsku za vrijeme samoizolacije kod kuće:

- Svakodnevno kontaktirajte epidemiologa

- Mjerite tjelesnu temperaturu
- Pazite na pojavu simptoma respiratorne infekcije (kašalj, otežano disanje itd.)
- Redovito perite ruke ili koristite hidroalkoholnu otopinu
- Izbjegavajte kontakt s trudnicama, kronično bolesnima, starijim osobama i slično
- U slučaju potrebe za odlaskom u zdravstvenu ustanovu javite se nadležnom epidemiologu

U slučaju znakova respiratorne infekcije tijekom 14 dana nakon povratka u Hrvatsku:

- **Telefonski nazovite nadležnog epidemiologa, opišite mu svoje simptome i obavijestite ga o svom nedavnom boravku u Kini, Južnoj Koreji ili regijama Lombardija i Veneto u Italiji**
- **Izbjegavajte kontakt s osobama oko vas i stavite masku**
- **Ne odlazite liječniku ili na hitni prijem bez prethodnog dogovora s nadležnim epidemiologom koji će organizirati odlazak na pregled**

Preporuča se izbjegavanje putovanja u Kinu koja nisu nužna.

U slučaju neodgodivog odlaska, preporučuje se:

- Izbjegavajte kontakt s bolesnim ljudima, pogotovo ljudima koji kašlju
- Izbjegavajte tržnice i mjesta gdje se drže žive ili mrtve životinje
- Pridržavajte se općih pravila o higijeni ruku i hrane
- Prije jela, nakon toaleta ili diranja životinja perite ruke sapunom i vodom ili koristite dezinficijens na bazi alkohola
- Izbjegavajte doticaj sa životinjama, njihovim izlučevinama ili izmetom
- Pratite savjete za putnike na web stranicama Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Ministarstva zdravstva te Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo
- Gdje god putujete, pridržavajte se općih pravila o higijeni ruku i hrane.

U slučaju simptoma respiratorne infekcije tijekom putovanja preporučuje se:

- Nosite kiruršku masku ako ste u kontaktu s drugim ljudima
- Jednokratno koristite papirnate maramice i redovito perite ruke

- Tijekom putovanja u zahvaćena područja što prije se obratite lokalnom liječniku.

4. O bolesti uzrokovanom novim koronavirusom COVID-19

U svim ovim područjima/zemljama intenzivno se provode mjere rane detekcije oboljelih i njihovog adekvatnog medicinskog zbrinjavanja, kao i utvrđivanja kontakata i provođenja zdravstvenog nadzora nad njima u trajanju od 14 dana od zadnjeg kontakta s oboljelim, odnosno napuštanja područja gdje je utvrđen lokalni prijenos virusa.

Prema raspoloživim podacima, inkubacija COVID-19 iznosi 2 do 14 dana, s medijanom 5-6 dana.

Za sada postoje ograničena saznanja o punom spektru kliničke slike oboljelih, iako su najčešće zabilježeni simptomi povišene tjelesne temperature, kašlja, otežanog disanja, bolova u mišićima te umor i opća slabost. Teža klinička slika i potreba intenzivnog liječenja češća je u osoba starije životne dobi, kao i u onih osoba koje boluju od kroničnih bolesti. Postojeća klinička zapažanja upućuju da bolest često započinje blažim simptomima, a do pogoršanja dolazi u drugom tjednu bolesti.

Nema cjepiva niti specifičnog lijeka. Liječenje je suportivno.

5. Putevi prijenosa virusa

Unatoč spominjanju nekih vrsta životinja (šišmiši, zmije, ljuskavci i dr.) kao mogućem rezervoaru i izvoru zaraze za prvooboljele, još uvijek nije utvrđeno o kojim se životinjama radi. Međutim, epidemija se nalazi u fazi kada se virus relativno brzo i lako širi među ljudima u Kini i izvan Kine. Iako je način i opseg prijenosa virusa COVID-19 s čovjeka na čovjeka još uvijek predmet intenzivnog istraživanja, čini se da dominira prijenos kapljičnim i kontaktnim putem, a vjerojatno i zrakom.

6. Situacija u Hrvatskoj

Troje oboljelih u Hrvatskoj. U Hrvatskoj je do sada zabilježeno troje oboljelih sa COVID-19 bolesti (jedan importirani slučaj potvrđen 25. veljače 2020., a druga dva su potvrđeni 26. veljače 2020.). Prvooboljeli je hrvatski državljanin koji se zarazio tijekom boravka u Italiji (Milano, pokrajina Lombardija). Drugooboljeli je

bliski obiteljski kontakt prvooboljelog, a u trećem slučaju radi se o muškarcu koji radi u Parmi u Italiji, a trenutno je smješten u KBC-u Rijeka.

Postupnik za zdravstvene djelatnike. Hrvatski zavod za javno zdravstvo, u suradnji s Klinikom za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“, izradio je postupnik za zdravstvene djelatnike u slučaju postavljanja sumnje na novi koronavirus. U postupniku su detaljno opisani kriteriji za postavljanje sumnje na infekciju, način postupanja s osobom kod koje se posumnja na infekciju, način uzimanja i slanja uzoraka za dijagnostiku, te mjere prevencije i suzbijanja širenja zaraze u zdravstvenim ustanovama u slučaju postavljanja sumnje na novi koronavirus. Postupnik se redovito ažurira ovisno o novim spoznajama o samoj epidemiji i bolesti.

Informacije za javnost o koronavirusu. Na web stranicama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo objavljene su i [informacije za javnost](#) o novom koronavirusu kako bi građani u svakom trenutku mogli imati dostupne informacije.

Višejezični letci o koronavirusu. Napravljeni su i [letci na hrvatskom, engleskom i kineskom](#) jeziku za putnike koji idu i za putnike koji se vraćaju iz zahvaćenog područja. Letci sadrže upute o mjerama prevencije prilikom putovanja, te što činiti u slučaju pojave znakova infekcije kao i kontakte nadležnih pripravnih epidemiologa.

Upute za postupanje na graničnim prijelazima. Izrađene su i detaljne upute za postupanje na graničnim prijelazima s osobama koje ulaze u Hrvatsku, a unazad 14 dana su boravili na području zahvaćenom epidemijom virusa COVID-19.

U ovom trenutku Vlada i nadležne službe poduzimaju sve što je moguće, uz trenutno dostupne i ograničene informacije o samom virusu, putevima prijenosa, kako bi Hrvatska spremno dočekala svaki mogući sumnjiv slučaj na infekciju novim koronavirusom.

7. Situacija u svijetu

Statistika o broju oboljelih. Broj oboljelih se mijenja iz dana u dan, kao i broj osoba s teškom kliničkom slikom te broj umrlih. Oboljeli su do sada zabilježeni u tridesetak država na području Jugoistočne Azije, Zapadnog Pacifika, Australije, Europe, Sjeverne Amerike i Afrike. Najnoviji podaci o broju oboljelih i umrlih dostupni su na mrežnim stranicama [Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo](#) odnosno Europskog centra za suzbijanje i sprječavanje bolesti ([ECDC](#)).

Broj zaraženih i umrlih u svijetu. Prema posljednjim dostupnim informacijama [Europskog centra za suzbijanja i sprečavanje bolesti](#), 26. veljače 2020. registrirano je 81.027 oboljelih osoba, te 2 763 smrti od novog koronavirusa.

Kina. Broj zaraženih u Kini dosegao je 78.095. Od ukupnog broja smrtno stradalih, 2673 je iz Kine. Od 24. siječnja zatvoren je aerodrom u Wuhanu te obustavljen javni prijevoz.

Izvan Kine:

- **Azija.** Tajland (40), Tajvan (31/1), Republika Koreja (893/8), Japan (164/1), Malezija (22), Singapur (91), Vijetnam (16), Nepal (1), Šri Lanka (1), Kambodža (1), Ujedinjeni Arapski Emirati (13), Filipini (3/1), Indija (3), Libanon (1), Izrael (2), Iran (95/12) te kruzer u japanskim vodama (691/4).
- **Europa.** Ukupno u Europi je 381 zaraženih i 12 umrlih: Italija (229/11), Francuska (12/1), Njemačka (16), UK (9), Španjolska (3), Rusija (2), Švedska (1), Finska (1), Belgija (1).
- **Amerika.** SAD (53), Kanada (11).
- **Oceanija.** Australija (22)
- **Afrika.** Egipat (1), Alžir (1)

Europa. U Europi su do 26. veljače 2020. potvrđena 381 slučaja novog koronavirusa. Slučajevi u Europi su na početku bili uglavnom importirani (osobe koje su doputovale iz Kine), no dio novije prijavljenih slučajeva su lokalno stečeni, tj. nisu importirani nego su povezani sa importiranim slučajem.

Italija. Od petka 21. veljače Italija je prijavila naglo povećanje broja oboljelih osoba sa lokalno stečenom infekcijom, posebice u dvije regije – Lombardija i Veneto. Trenutno poduzimaju mjere rane detekcije oboljelih i njihovog adekvatnog medicinskog zbrinjavanja, kao i utvrđivanja kontakata i provođenja zdravstvenog nadzora nad njima u trajanju od 14 dana od zadnjeg kontakta s oboljelim, te provode restrikcije javnih okupljanja, zbivanja i prometa. Situacija u Italiji, koja se brzo razvija, pažljivo se prati.

8. Pitanja i odgovori o bolesti uzrokovanom novim koronavirusom COVID-19

1. Što je novi COVID-2019? Što je SARS—CoV-2?

Novi koronavirus koji se pojavio 2019. godine nazvan je SARS—CoV-2, otkriven je u Kini krajem 2019. Radi se o novom soju koronavirusa koji prije nije bio otkriven kod ljudi. Bolest uzrokovana tim virusom naziva se COVID-2019.

2. Odakle potječu koronavirusi?

Koronavirusi su virusi koji cirkuliraju među životinjama no neki od njih mogu prijeći na ljude. Nakon što prijeđu sa životinje na čovjeka mogu se prenositi među ljudima.

Velik broj životinja su nositelji koronavirusa. Na primjer, koronavirus bliskoistočnog respiratornog sindroma (MERS-CoV) potječe od deva dok SARS potječe od cibetke, životinje iz reda zvijeri srodnih mačkama.

3. Može li se ovaj virus usporediti sa SARS-om ili sezonskom gripom?

Novi koronavirus otkriven u Kini genetski je usko povezan s virusom SARS iz 2003. i ta dva virusa imaju slične karakteristike, iako su podaci o ovom virusu još uvijek nepotpuni.

SARS se pojavio krajem 2002. godine u Kini. U razdoblju od osam mjeseci 33 države su prijavile više od 8000 slučajeva zaraze virusom SARS-a. Tada je od SARS-a umrla jedna od deset zaraženih osoba.

Trenutno dostupne informacije nisu dovoljne da bi se sa sigurnošću moglo reći koliko je smrtonosan 2019-nCoV. Ipak, preliminarni nalazi ukazuju na to da je on manje smrtonosan od SARS-CoV.

Iako se nCoV i virusi gripe prenose s osobe na osobu i mogu imati slične simptome, ta dva virusa su vrlo različita te se stoga i ponašaju drugačije. Još je prerano donositi zaključke o načinu širenja 2019-nCoV. Ipak, preliminarni podaci ukazuju na to da se 2019-nCoV prenosi kao SARS.

4. Kako se virus prenosi? Koliko lako se on širi?

Iako virus potječe od životinja, on se sada širi s osobe na osobu (prijenos s čovjeka na čovjeka). Trenutno dostupni epidemiološki podaci nisu dovoljni za utvrđivanje

Iakoće i uspješnosti širenja virusa među ljudima. Izgleda da se virus uglavnom prenosi kapljičnim putem pri kihanju i kašljanju.

Trenutno se procjenjuje da vrijeme inkubacije 2019-nCoV (vrijeme između izlaganja virusu i pojave simptoma) traje između dva i 12 dana. Iako su ljudi najzarazniji kada imaju simptome nalik gripi, postoje naznake da neki ljudi mogu prenijeti virus, a da nemaju simptome ili prije nego se oni pojave. Potvrdi li se ovaj podatak, to će otežati rano otkrivanje zaraze 2019-nCoV. To nije neuobičajeno kod virusnih infekcija, kao što se vidi iz primjera ospica, ali za ovaj novi virus nema jasnih dokaza da se bolest može prenijeti prije pojave simptoma.

Ako se ljudi zaraženi 2019-nCoV testiraju i na vrijeme dijagnosticiraju te ako se provedu stroge mjere kontrole zaraze, vjerojatnost uspješnog prijenosa s čovjeka na čovjeka među europskim stanovništvom je niska. Sustavna provedba mjera za prevenciju i kontrolu pokazala se učinkovitom u kontroli SARS-CoV i MERS-CoV virusa.

Medicinski podaci

1. Koji su simptomi zaraze 2019-nCoV?

Koliko je poznato, virus može uzrokovati blage simptome slične gripi poput

- povišene tjelesne temperature
- kašlja
- otežanog disanja
- bolova u mišićima i
- umora.

U težim slučajevima javlja se teška upala pluća, sindrom akutnog otežanog disanja, sepsa i septički šok koji mogu uzrokovati smrt pacijenta. Osobe koje boluju od kroničnih bolesti podložnije su težim oboljenjima.

2. Jesu li neki ljudi pod većim rizikom od drugih?

Općenito djeca, starije osobe i osobe s kroničnim bolestima (poput povišenog tlaka, srčanih bolesti, dijabetesa, poremećaja jetre i bolesti dišnih puteva) imaju veći rizik razvoja težih simptoma zaraznih bolesti. S obzirom na to da se radi o novoj bolesti te da su dostupni podaci nepotpuni, još nije poznato koje skupine ljudi imaju teži ishod zaraze COVID-19.

3. Postoji li liječenje bolesti uzrokovane SARS—CoV-2?

Ne postoji posebno liječenje za ovu bolest. Pristup liječenju pacijenata s infekcijama vezanim za koronavirus je liječenje kliničkih simptoma (npr. povišene temperature).

Pružanje njege (npr. pomoćna terapija i praćenje – terapija kisikom, infuzija i antiviralni lijekovi) može biti vrlo učinkovito kod zaraženih osoba.

4. Gdje se mogu testirati?

Ako vaš liječnik smatra da se trebate testirati na SARS—CoV-2, uputit će vas u daljnji postupak. Trenutno se dijagnostika provodi samo u Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ u Zagrebu.

Prevenција

1. Kako izbjeći zarazu?

Ako boravite u Kini i drugim rizičnim područjima:

- Izbjegavajte kontakt s bolesnim ljudima, pogotovo ljudima koji kašlju
- Izbjegavajte tržnice i mjesta gdje se drže žive ili mrtve životinje
- Pridržavajte se općih pravila o higijeni ruku i hrane
- Prije jela, nakon toaleta ili diranja životinja perite ruke sapunom i vodom ili koristite dezinficijens na bazi alkohola
- Izbjegavajte doticaj sa životinjama, njihovim izlučevinama ili izmetom.

Gdje god putujete, pridržavajte se općih pravila o higijeni ruku i hrane.

2. Što učiniti ako sam bio u bliskom doticaju s osobom oboljelom od COVID-19?

Javiti se epidemiologu ili liječniku. Osoba koja je tijekom zadnjih 14 dana bila u bliskom kontaktu s oboljelim od **COVID-19** bit će stavljena pod aktivni nadzor u samoizolaciji. To znači da će osoba biti u samoizolaciji kod kuće, mjeriti tjelesnu temperaturu jednom dnevno te biti u svakodnevnom kontaktu s nadležnim epidemiologom. Ako osoba pod zdravstvenim nadzorom razvije znakove respiratorne bolesti, epidemiolog koji provodi nadzor postupit će u skladu sa sumnjom na COVID-19 (dogovara se transport u bolnicu radi dijagnostike i liječenja), a kontakti se stavljaju pod zdravstveni nadzor. Ako osoba po završetku zdravstvenog nadzora ne razvije simptome respiratorne bolesti, epidemiolog šalje obavijest o završetku zdravstvenog nadzora nadležnim ustanovama.

3. Koja su pravila za dezinfekciju/pranje ruku?

Pranje i dezinfekcija ruku ključni su za sprječavanje infekcije. Ruke treba prati često i temeljito sapunom i vodom najmanje 20 sekundi. Kada sapun i voda nisu dostupni možete koristiti dezinficijens koji sadrži najmanje 60% alkohola. Virus ulazi u tijelo kroz oči, nos i usta. Stoga ih nemojte dirati neopranim rukama.

4. Jesu li kirurške maske učinkovita zaštita protiv SARS—CoV-2?

Kirurške maske sprječavaju širenje infekcije s bolesnih ljudi na druge. Kirurške maske su manje učinkovite u zaštiti ljudi koji nisu zaraženi. Za uobičajeni socijalni kontakt s oboljelim dovoljna je kirurška maska i održavanje udaljenosti najmanje jedan metar od bolesnika. Zdravstvenim djelatnicima koji su u doticaju s pacijentima za koje se sumnja ili je potvrđen SARS—CoV-2 savjetuje se korištenje kirurške maske ili maske veće razine filtriranja (FFP2), a kod zahvata gdje se stvara aerosol FFP3 maske.

5. Postoji li cjepivo protiv SARS—CoV-2?

Trenutno ne postoji cjepivo protiv koronavirusa, pa tako ni protiv SARS—CoV-2. Zato je važno spriječiti infekciju ili njeno daljnje širenje.

6. Štiti li me ovogodišnje cjepivo protiv gripe od SARS—CoV-2?

Virus gripe i SARS—CoV-2 su vrlo različiti i cjepivo protiv sezonske gripe ne štiti od bolesti uzrokovane virusom SARS—CoV-2.

Međutim, sezona gripe u Europi još traje, a cjepivo protiv gripe je najbolja dostupna zaštita od sezonske gripe.

Kakva je trenutna situacija u Hrvatskoj vezano za COVID-19?

1. Što se poduzima u Hrvatskoj?

Hrvatski zavod za javno zdravstvo, u suradnji sa Klinikom za infektivne bolesti, napravio je postupnik za zdravstvene djelatnike u slučaju postavljanja sumnje na novi koronavirus. U postupniku su detaljno opisani kriteriji za postavljanje sumnje na infekciju, način postupanja sa osobom kod koje se posumnja na infekciju, način uzimanja i slanja uzoraka za dijagnostiku, te mjere prevencije i suzbijanja širenja zaraze u zdravstvenim ustanovama u slučaju postavljanja sumnje na novi koronavirus SARS—CoV-2. Postupnik se redovito ažurira ovisno o novim spoznajama o samoj epidemiji i bolesti.

Na web stranicama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo objavljene su i informacije o novom koronavirusu za javnost kako bi građani u svakom trenutku mogli imati dostupne informacije koje možete naći [ovdje](#) .

Izrađeni su i letci na hrvatskom, engleskom i kineskom jeziku za putnike koji putuju u zahvaćena područja i za putnike koji se iz njih vraćaju. Letci sadrže upute o mjerama prevencije prilikom putovanja, te što činiti u slučaju pojave znakova infekcije kao i kontakte nadležnih pripravnih epidemiologa.

Izrađene su i detaljne upute za postupanje na graničnim prijelazima s osobama koje ulaze u Hrvatsku, a unazad su 14 dana boravili na području zahvaćenom epidemijom COVID-19.

Na web stranicama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo redovito se objavljuju aktualni podaci o broju oboljelih i savjeti vezani za sigurnost i zaštitu stanovništva.

2. Je li tko zaražen u Europi?

Od pojave virusa, u Europi je zabilježeno više stotina slučajeva zaraze. S obzirom na velik protok ljudi i činjenicu da se virus prenosi s osobe na osobu, očekuje se još slučajeva u Europi.

3. Zašto broj slučajeva tako brzo raste?

Dva glavna razloga za brzi porast broja slučajeva su prijenos virusa s osobe na osobu i poboljšanje sposobnosti otkrivanja slučajeva. Nagli porast broja slučajeva čest je u početnoj fazi javljanja nove bolesti.

Informacije za putnike

1. Trebam li odgoditi putovanje u Aziju?

Trenutno je većina slučajeva zabilježena u Kini dok su izvan Kine zabilježeni samo sporadični slučajevi. Vjerojatnost zaraze u ostalim azijskim zemljama trenutno je niska. Međutim, zaraza se vrlo brzo širi i zato se vremenom mijenja i rizik od infekcije.

2. Što ako sam nedavno bio u Kini, Republici Koreji ili Italiji (regije Veneto ili Lombardia) i razbolio se?

Osoba koja je unazad 14 dana boravila u Kini ili na drugim zahvaćenim područjima i naglo razvije znakove bolesti dišnih puteva (povišena tjelesna temperatura, kašalj, grlobolja ili teškoće disanja) treba se telefonom javiti

nadležnom epidemiologu, opisati znakove bolesti i reći kada je boravila u Kini. Osobe koje su u zadnjih 14 dana prije ulaska u Hrvatsku boravile na području zahvaćenom epidemijom bolesti koju izaziva **SARS—CoV-2** bit će stavljene pod zdravstveno nadzor u samoizolaciju pri ulasku u Hrvatsku. To znači da će im ako nemaju simptome bolesti pri ulasku u zemlju granični sanitarni inspektor izdati rješenje o podvrgavanju zdravstvenom nadzoru u samoizolaciji kod kuće te će biti u kontaktu s nadležnim epidemiologom tijekom trajanja nadzora. Ako osoba tijekom zdravstvenog nadzora razvije simptome respiratorne bolesti ili povišenu temperature, epidemiolog će postupiti u skladu sa sumnjom na bolesti uzrokovanu COVID-19 (dogovara se transport u bolnicu radi dijagnostike i liječenja), a bliski kontakti se stavljaju pod zdravstveni nadzor u samoizolaciji kod kuće ili organiziranoj karanteni ako nema uvjeta za samoizolaciju.

3. Što se događa tijekom leta ili u zračnoj luci?

Ako se tijekom leta uoče znakovi bolesti kod nekog od putnika osoblje zrakoplova će svim putnicima podijeliti anketne listiće (*Passenger locator cards*) koje moraju ispuniti. Osoblje zrakoplova će zatim pokupiti listiće prije slijetanja zrakoplova i po slijetanju ih predati državnom sanitarnom inspektor na graničnom prijelazu. Na temelju listića i anketiranja granični sanitarni inspektor će izdati rješenje o zdravstvenom nadzoru te putnike uputiti na teritorijalno nadležnog epidemiologa. Epidemiolog će biti u kontaktu s putnicima koji su mu upućeni te će prikupiti dodatne podatke o vjerojatnosti zaraze, ovisno o načinu kontakta s oboljelim putnikom te primijeniti odgovarajući zdravstveni nadzor. Ako osoba po završetku zdravstvenog nadzora ne razvije simptome respiratorne bolesti, epidemiolog šalje obavijest o završetku zdravstvenog nadzora nadležnim ustanovama. Oboljela osoba iz zrakoplova bit će prevezena u bolnicu na daljnju obradu. Ako se prije isteka zdravstvenog nadzora pokaže da oboljeli putnik ne boluje od SARS—CoV-2 prekida se zdravstveni nadzor nad njegovim kontaktima.

Rizik od zaraze u zračnoj luci sličan je riziku na svakom drugom mjestu gdje se okuplja velik broj ljudi.

Virus SARS—CoV-2 i životinje i prehrambeni proizvodi

1. Što je sa životinjama ili proizvodima životinjskog porijekla uvezenim iz Kine?

Zbog situacije sa zdravljem životinja u Kini, odnosno prisustva zaraznih bolesti kod životinja, dozvoljen je samo ograničen uvoz životinja i neprerađenih proizvoda životinjskog porijekla iz Kine u Europsku uniju. Ne postoje dokazi da životinje ili proizvodi životinjskog porijekla kojima je odobren uvoz u Europsku

uniju predstavljaju rizik za zdravlje građana Europske unije zbog prisutnosti COVID-19 u Kini.

2. Što s hranom uvezenom iz Kine?

Što se tiče uvoza životinja i proizvoda životinjskog porijekla, zbog situacije sa zdravljem životinja u Kini, dozvoljen je uvoz samo nekolicine proizvoda životinjskog porijekla iz Kine u Europsku uniju uz uvjet da ispunjavaju stroge zdravstvene norme i da su podvrgnute kontrolama. Iz istih razloga putnici koji ulaze u carinski prostor Europske unije ne smiju u prtljazi nositi meso, mesne proizvode, mlijeko ili mliječne proizvode.

Nije zabilježen prijenos SARS—CoV-2 putem hrane te stoga nema dokaza da prehrambeni proizvodi uvezeni iz Kine u Europsku uniju u skladu s propisima o sigurnosti zdravlja ljudi i životinja predstavljaju zdravstveni rizik za građane Europske unije vezan za COVID-19. On se prvenstveno prenosi s jedne osobe na drugu.

3. Što s kontaktom s kućnim ljubimcima i drugim životinjama u Europskoj uniji?

Postojeća istraživanja povezuju SARS—CoV-2 s nekim vrstama šišmiša u Kini no nije isključeno prisustvo kod drugih životinja. Nekoliko vrsta koronavirusa se javlja kod životinja i mogu se prenositi na druge životinje i ljude. Nije dokazano da kućni ljubimci (npr. psi i mačke) imaju veći rizik zaraze nego ljudi. Kao mjera opće predostrožnosti, u kontaktu sa životinjama pridržavajte se osnovnih načela higijene.

4. Sigurnost poštanskih pošiljki iz Kine

Smatramo na temelju dostupnih podataka o novom koronavirusu i o ranije poznatim koronavirusima, da je rizik od prijenosa novog koronavirusa na ljude putem poštanskih pošiljki zanemariv. Naime, prijenos novog koronavirusa putem poštanskih pošiljki nije još nigdje zabilježen. Iako nisu u potpunosti razjašnjeni putovi prijenosa ovog novog virusa, svi dostupni podaci upućuju na to da je za prijenos s čovjeka na čovjeka potreban bliski kontakt poput obiteljskog kontakta (njegovanje oboljeloga) ili manipuliranje s bolesnikom u zdravstvenoj ustanovi.

Svi do danas poznati koronavirusi, uključujući virus koji je prije 18 godina uzrokovao SARS i virus koji unazad sedam godina uzrokuje MERS prenose se izravnim bliskim kontaktom (kapljičnim putem) i vrlo su osjetljivi na atmosferske uvjete (vrlo kratko zadržavaju infektivnost izvan ljudskog tijela) te ni za jedan od njih nije utvrđen prijenos putem poštanskih pošiljki.